Zbierka súdnych rozhodnutí

NÁVRHY GENERÁLNEJ ADVOKÁTKY
TAMARA ĆAPETA
prednesené 19. septembra 2024[1]

Vec C-607/21

XXX
proti
État belge

[návrh na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podala Conseil d'État (Štátna rada, Belgicko)]

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Voľný pohyb osôb – Smernica 2004/38/ES – Okruh oprávnených osôb – Článok 2 bod 2 písm. d) – Priamy predok – Pojem ‚závislosť' – Miesto, kde má závislosť existovať – Práva na pobyt závislého priameho predka – Podanie žiadosti o pobytový preukaz v hostiteľskom členskom štáte niekoľko rokov po premiestnení z krajiny pôvodu – Legálnosť pobytu v hostiteľskom štáte – Dôkazy o závislosti"

I. Úvod

1. Belgické orgány odmietli vydať pobytový preukaz pani XXX, štátnej príslušníčke tretej krajiny (ďalej len „ŠPTK"), ktorá sa pripojila k svojmu synovi a jeho partnerke, mobilnej občianke Únie, v Belgicku. Výsledkom tohto odmietnutia je prejednávaná vec.

2. Na základe smernice o občianstve[2] musia členské štáty vydať pobytový preukaz priamemu predkovi – ŠPTK, ktorý je *závislý* a ktorý v dôsledku tejto závislosti získal odvodené právo na pobyt.

3. V prejednávanej veci bol Súdny dvor vyzvaný, aby vysvetlil geografický rozmer koncepcie závislosti uvedený v smernici o občianstve tým, že odpovie na otázku, či je pre túto koncepciu rozhodujúce, že predok potreboval starostlivosť vo svojej krajine pôvodu.

[1] Jazyk prednesu: angličtina.

[2] Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2004/38/ES z 29. apríla 2004 o práve občanov Únie a ich rodinných príslušníkov voľne sa pohybovať a zdržiavať sa v rámci územia členských štátov, ktorá mení a dopĺňa nariadenie (EHS) č. 1612/68 a ruší smernice 64/221/EHS, 68/360/EHS, 72/194/EHS, 73/148/EHS, 75/34/EHS, 75/35/EHS, 90/364/EHS, 90/365/EHS a 93/96/EHS (Ú. v. EÚ L 158, 2004, s. 77; Mim. vyd. 05/005, s. 46) (ďalej len „smernica o občianstve").

II. Spor vo veci samej, prejudiciálne otázky a konanie na Súdnom dvore

4. Pani XXX je marocká štátna príslušníčka a matka AL, ktorý je belgickým štátnym príslušníkom a má pobyt v Belgicku. Partnerka AL, pani N. E. K., je holandskou štátnou príslušníčkou, ktorá sa presťahovala do Belgicka, kde žije s AL od roku 2005. [3]

5. Pani XXX vstúpila na belgické územie 25. júla 2011 na základe turistického víza.

6. Dňa 21. septembra 2011 podala žiadosť o povolenie na pobyt, ktorú odôvodnila tým, že je závislá od svojho syna. Ako však vyplýva z uznesenia o nariadení prejudiciálneho konania, príslušné belgické právne predpisy boli krátko pred podaním žiadosti pani XXX zmenené tak, že už nepriznávajú právo na zlúčenie rodiny belgickým občanom s ich príbuznými vo vzostupnej línii. [4] V dôsledku toho bola prvá žiadosť pani XXX 21. októbra 2011 zamietnutá.

7. Dňa 26. júna 2015 podala pani XXX, ktorá zrejme naďalej žila so svojím synom a jeho partnerkou v Belgicku, druhú žiadosť o pobytový preukaz. Tentoraz podala žiadosť ako závislý rodinný príslušník partnerky svojho syna, pani N. E. K., ktorá je mobilným občanom Únie, na ktorú sa smernica o občianstve vzťahuje.

8. Vnútroštátne orgány túto žiadosť 28. septembra 2015 zamietli z dvoch dôvodov: po prvé preto, že zdroje domácnosti jej syna a jeho partnerky neboli dostatočne zdokumentované, a po druhé preto, že doklady osvedčujúce závislosť pani XXX boli príliš staré. Toto rozhodnutie zahŕňalo aj príkaz opustiť belgické územie.

9. Pani XXX toto zamietnutie napadla, Conseil du contentieux des étrangers (Rada pre cudzinecké spory, Belgicko) však 14. apríla 2016 jej žalobu zamietla. Zamietnutie sa týkalo len prvého dôvodu – nedostatočných listinných dôkazov o zdrojoch garantujúcej domácnosti, a nepreskúmalo argument, že dokumenty osvedčujúce závislosť pani XXX sú príliš staré.

10. Pani XXX podala 9. novembra 2017 svoju tretiu žiadosť o pobytový preukaz, opäť ako rodinný príslušník partnerky svojho syna, teda pani N. E. K., ktorá je mobilným občanom Únie.

11. Dňa 2. mája 2018 bola táto žiadosť tiež zamietnutá. Jedným z dôvodov bolo, že dokumenty predložené ako dôkaz o tom, že nemá prostriedky (najmä informačný list marockého daňového inšpektora a marocké potvrdenie o nedostatku prostriedkov, oba z roku 2011), a dôkazy o finančnej podpore zo strany domácnosti, o ktorej vyhlasuje, že sa k nej chce pripojiť (dôkazy o remitenciách z rokov 2010 a 2011), boli zastarané.

12. Pani XXX napadla platnosť tohto posledného zamietnutia. Rozsudkom z 30. augusta 2019 Conseil du contentieux des étrangers (Rada pre cudzinecké spory) jej žalobu zamietla, keďže dospela k záveru, že závislosť si vyžaduje splnenie dvoch kumulatívnych podmienok. Po prvé, že stav závislosti musí vzniknúť v krajine pôvodu pred príchodom rodinného príslušníka do

[3] Nie je sporné, že AL a pani N. E. K. žijú v domácnosti, ktorá je podľa vnútroštátneho práva uznaná ako rodinný zväzok. Pani N. E. K. predložila matričnému úradu v Anderlechte (Belgicko) vyhlásenie o spolužití s AL 11. februára 2005, teda dlho predtým, než sa pani XXX premiestnila, aby žila s nimi.

[4] Smernica o občianstve priznáva práva len príbuzným občanov Únie, ktorí sa presťahovali zo svojho štátu pôvodu do iného členského štátu (ďalej len „mobilný občan Únie“). Otázka, či sa k AL, belgickému štátnemu príslušníkovi, môže v Belgicku pripojiť jeho matka, je teda vecou belgického práva. V tejto súvislosti pozri článok 3 ods. 1 smernice o občianstve. Pozri tiež *ex multis* rozsudok z 12. marca 2014, O. a B. (C-456/12, EU:C:2014:135, body 42 a 43), a rozsudok zo 14. novembra 2017, Lounes (C-165/16, EU:C:2017:862, bod 33).

Belgicka. Podľa názoru tohto orgánu to vyplýva z rozsudku vo veci Jia[5]. Po druhé, že na preukázanie stavu závislosti nestačí, aby garantujúci rodinný príslušník mal dostatočné prostriedky alebo žil so žiadateľom, ale je tiež potrebné, aby žiadateľ preukázal, že hmotná podpora tohto garantujúceho rodinného príslušníka bola pre neho v čase podania žiadosti nevyhnutná.

13. Dňa 3. októbra 2019 pani XXX podala proti tomuto rozhodnutiu odvolanie na Conseil d'État (Štátna rada, Belgicko). Toto odvolanie viedlo k podaniu tohto návrhu na začatie prejudiciálneho konania.

14. Conseil d'État (Štátna rada) vysvetľuje, že dôležitý rozdiel medzi touto vecou a predchádzajúcimi vecami, o ktorých Súdny dvor rozhodoval, spočíva v tom, že rodinný príslušník, ktorý chce využiť zlúčenie rodiny, sa na území štátu, v ktorom sa chce pripojiť k občanovi Únie, zdržiava už šesť rokov. Preto sa domnieva, že si vyžaduje dodatočné objasnenie príslušných právnych predpisov EÚ.

15. Za týchto okolností Conseil d'État (Štátna rada) rozhodla prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru túto prejudiciálnu otázku:

„1. Má sa v rámci posúdenia pojmu závislá osoba v zmysle článku 2 bodu 2 písm. d) [smernice o občianstve] zohľadniť situácia žiadateľa, ktorý sa už nachádza na území štátu, v ktorom je usadený garant, s ktorým sa chce zlúčiť?

2. V prípade, že odpoveď na prvú otázku je kladná, má sa zaviesť rozdielne zaobchádzanie so žiadateľom, ktorý sa legálne nachádza na území tohto štátu, v porovnaní so žiadateľom, ktorý sa tam nachádza nelegálne?

3. Má sa článok 2 bod 2 písm. d) [smernice o občianstve] vykladať v tom zmysle, že na to, aby sa priamy príbuzný po vzostupnej línii mohol považovať za závislého, a teda spadajúceho pod pojem ‚rodinný príslušník' v zmysle tohto ustanovenia, môže sa odvolávať na situáciu skutočnej materiálnej závislosti v krajine pôvodu preukázanú dokumentmi, ktoré však v čase podania žiadosti o pobytový preukaz ako rodinného príslušníka európskeho občana boli už niekoľko rokov staré, s odôvodnením, že opustenie krajiny pôvodu a podanie žiadosti o povolenie na pobyt v hostiteľskom členskom štáte nie sú časovo súbežné?

4. V prípade, že odpoveď na tretiu otázku je záporná, aké sú kritériá na posúdenie situácie materiálnej závislosti žiadateľa, ktorý žiada o pripojenie sa k európskemu občanovi alebo jeho manželskému partnerovi ako priamy príbuzný po vzostupnej línii, pričom nemohol získať povolenie na pobyt na základe žiadosti podanej ihneď po opustení krajiny pôvodu?"

16. Písomné pripomienky predložili Súdnemu dvoru pani XXX, belgická, česká, dánska a nemecká vláda a Európska komisia.

17. Rozhodnutím predsedu Súdneho dvora z 28. októbra 2022 bolo konanie v tejto veci podľa článku 55 ods. 1 písm. b) Rokovacieho poriadku Súdneho dvora prerušené až do vyhlásenia rozsudku vo veci C-488/21, Chief Appeals Officer.

[5] Rozsudok z 9. januára 2007 (C-1/05, EU:C:2007:1, ďalej len „vec Jia").

18. Po vyhlásení tohto rozsudku 21. decembra 2023 [6] sa Súdny dvor opýtal vnútroštátneho súdu v prejednávanej veci, či si želá ponechať svoje prejudiciálne otázky.

19. Listom z 19. januára 2024 vnútroštátny súd odpovedal, že si želá ponechať všetky prejudiciálne otázky, keďže sa domnieva, že uvedený rozsudok na tieto otázky neposkytol odpoveď.

20. V konaní v tejto veci sa teda ďalej pokračovalo od 24. januára 2024.

21. Pojednávanie, na ktorom pani XXX, belgická, dánska a nemecká vláda, ako aj Komisia predniesli svoje ústne pripomienky, sa konalo 13. júna 2024.

III. Analýza

A. Úvod

1. Štruktúra týchto návrhov

22. Smernica o občianstve oprávňuje rodinných príslušníkov mobilného občana Únie pripojiť sa k tomuto občanovi v štáte, do ktorého sa presťahoval (ďalej len „hostiteľský členský štát“). Na tento účel článok 7 ods. 1 písm. d) tejto smernice priznáva rodinným príslušníkom právo na pobyt v hostiteľskom členskom štáte.

23. To, či niekoho možno považovať za rodinného príslušníka mobilného občana Únie, nie je vecou voľby tohto občana, ale závisí naopak od vymedzenia tohto pojmu v článku 2 bode 2 smernice o občianstve. Okrem manželského partnera, uznaného partnera a maloletých detí občana Únie priznáva táto smernica právo na pobyt aj závislým priamym potomkom mladším ako 21 rokov [článok 2 bod 2 písm. c) smernice o občianstve] a závislým priamym predkom [článok 2 bod 2 písm. d) tejto smernice].

24. Na to, aby teda pani XXX mohla využívať právo na pobyt na základe smernice o občianstve, musí byť *závislá* od mobilného občana Únie.

25. Zo znenia článku 2 bodu 2 písm. d) smernice o občianstve a z judikatúry vyplýva, že na to, aby sa táto smernica vzťahovala na predka (alebo potomka), nemusí byť nevyhnutne závislý od svojho priameho príbuzného (v prejednávanej veci od syna pani XXX, teda AL), ale môže byť závislý aj od manželského partnera alebo partnera tohto priameho príbuzného (v prejednávanej veci od pani N. E. K.). [7] Ak priamy príbuzný a jeho partner, ktorý je mobilným občanom Únie, tvoria domácnosť, stačí, aby starostlivosť o priameho predka poskytoval člen tejto domácnosti. [8]

[6] Rozsudok z 21. decembra 2023, Chief Appeals Officer a i. (C-488/21, EU:C:2023:1013, ďalej len „vec Chief Appeals Officer“).

[7] Podobne v rozsudku z 9. januára 2007, Jia (C-1/05, EU:C:2007:1), pani Jia, ktorá chcela uplatniť smernicu o občianstve ako závislý priamy predok, bola matkou čínskeho štátneho príslušníka, ktorého manželským partnerom bola nemecká štátna príslušníčka žijúca s ním vo Švédsku.

[8] Vo veci Reyes nórsky manželský partner nemeckej štátnej príslušníčky, ktorá sa presťahovala do Švédska, kde žili v spoločnej domácnosti, finančne podporoval dcéru svojej manželky. Pozri v tomto zmysle rozsudok zo 16. januára 2014, Reyes (C-423/12, EU:C:2014:16, ďalej len „vec Reyes“, bod 11).

26. Účastníci konania na Súdnom dvore s týmto výkladom súhlasili. Nie je teda sporné, že pani XXX by mohla uplatniť svoje právo na pobyt na základe smernice o občianstve, ak je závislá od domácnosti tvorenej jej synom, ktorý nie je mobilným občanom Únie, a jeho partnerkou, ktorá je mobilnou občiankou Únie.

27. Pani XXX ako ŠPTK je podľa článku 9 smernice o občianstve povinná požiadať o pobytový preukaz, ktorý jej hostiteľský členský štát musí vydať, ak je závislým rodinným príslušníkom.[9]

28. Viaceré prípady, ktoré sa dostali na Súdny dvor, vznikli v dôsledku odmietnutia členského štátu vydať pobytový preukaz[10] alebo uznať niektoré iné právo, ktoré smernica o občianstve priznáva závislým príbuzným, ako je právo na rovnaké zaobchádzanie v prístupe k sociálnym príspevkom.[11] Tieto veci koncepciu závislosti v smernici o občianstve do určitej miery objasnili.

29. Novým faktom v prejednávanej veci je dĺžka obdobia (viac než šesť rokov) medzi okamihom premiestnenia pani XXX do Belgicka a jej žiadosťou o pobytový preukaz.[12] V tejto súvislosti vystupuje do popredia geografická otázka: či je situácia pani XXX v jej krajine pôvodu relevantná na posúdenie jej závislosti.

30. V relevantných predchádzajúcich veciach sa žiadateľ v čase podania žiadosti o pobytový preukaz buď len nedávno premiestnil do hostiteľského členského štátu, alebo podal takúto žiadosť zo svojej krajiny pôvodu. Vo veci Jia požiadal rodinný príslušník vo vzostupnej línii o pobytový preukaz tri mesiace po presťahovaní sa do Švédska. Vo veci Reyes požiadal potomok o pobytový preukaz 26 dní po vstupe do Švédska. Vo veci Rahman ostatní rodinní príslušníci (tí, na ktorých sa vzťahuje článok 3 ods. 2, a nie článok 2 ods. 2 smernice o občianstve) požiadali o pobytový preukaz pred presťahovaním sa do Spojeného kráľovstva zo svojej krajiny pôvodu. Miestom na posúdenie závislosti v čase, keď sa v týchto prípadoch žiadalo o pobytové preukazy, by preto mohla byť len krajina pôvodu, v ktorej títo rodinní príslušníci žili pred rozhodnutím pripojiť sa k občanovi Únie.

31. O pani XXX sa však už dlhší čas starali v Belgicku. Aby bolo možné dospieť k záveru, či je alebo nie je závislá, treba posúdiť jej situáciu v krajine pôvodu, aká bola pred šiestimi rokmi (v roku 2011), alebo aká by bola v roku 2017, ak by sa nebola premiestnila?

32. Táto otázka „geografickej závislosti“ je hlavnou témou, ktorá je dôvodom všetkých otázok položených v prejednávanej veci.

33. Skôr, než prejdem k odpovediam na otázky vnútroštátneho súdu, by som chcela zdôrazniť niektoré záležitosti, ktoré sú pre prejednávanú vec relevantné a ktoré už boli vyriešené judikatúrou.

[9] Priami predkovia, ktorí sú občanmi EÚ, pobytový preukaz nepotrebujú. Hostiteľské členské štáty však môžu vyžadovať, aby sa zaregistrovali u príslušných orgánov, ktoré im môžu vydať osvedčenie o registrácii. Pozri v tomto zmysle článok 8 smernice o občianstve.

[10] Pozri rozsudky z 9. januára 2007, Jia (C-1/05, EU:C:2007:1, bod 17); z 5. septembra 2012, Rahman a i. (C-83/11, EU:C:2012:519, ďalej len „vec Rahman“, bod 14), a zo 16. januára 2014, Reyes (C-423/12, EU:C:2014:16, bod 12).

[11] V rozsudku z 18. júna 1987, Lebon (316/85, EU:C:1987:302, ďalej len „vec Lebon“), pani Lebon požiadala v Belgicku o tzv. minimex, ktorý jej bol zamietnutý, pozri bod 2. Vo veci Chief Appeals Officer pani GV požiadala o príspevok pre osoby so zdravotným postihnutím v Írsku, ktorý jej bol zamietnutý, pozri bod 2 rozsudku z 21. decembra 2023, Chief Appeals Officer (C-488/21, EU:C:2023:1013).

[12] Hoci pani XXX požiadala o pobytový preukaz prvýkrát len dva mesiace po vstupe do Belgicka (pozri bod 5 vyššie), prejednávaná vec sa týka len jej tretej žiadosti podanej v roku 2017 (pozri bod 10 vyššie).

2. Už vyriešené záležitosti týkajúce sa koncepcie „závislosti“

34. Pre prejednávanú vec je relevantných niekoľko prvkov, ktoré považujem za záležitosti v judikatúre Súdneho dvora vyriešené.

35. Po prvé z vecí Lebon [13] a Jia [14] vyplýva, že závislosť je výsledkom *skutkovej situácie*, v ktorej starostlivosť poskytuje rodinnému príslušníkovi mobilný občan Únie. [15]

36. Po druhé musí byť potreba starostlivosti *skutočná*. Vo veci Jia tak Súdny dvor vysvetlil, že rodinní príslušníci, ktorí chcú uplatniť smernicu o občianstve s cieľom získať právo na pobyt, musia byť vzhľadom na svoje finančné a sociálne podmienky v situácii, v ktorej nedokážu uspokojovať svoje základné potreby. [16]

37. Po tretie z judikatúry vyplýva, že závislosť zahŕňa prinajmenšom *potrebu hmotnej starostlivosti*. [17] Vo veci Jia tak Súdny dvor čelil finančnej závislosti priameho predka (matky, ktorá je ŠPTK) od syna a nevesty. [18] Vo veci Reyes predmetná starostlivosť spočívala vo finančných prevodoch dcére, ktorá bola ŠPTK, zo strany jej nevlastného otca. [19] O podobný druh starostlivosti ide aj v tomto prípade, keďže dôkaz o závislosti žiadateľky bol čiastočne zamietnutý na základe finančných dokladov, ktoré boli považované za príliš staré.

38. Po štvrté *právo na pobyt vzniká automaticky*, keď sa objavia prvky predstavujúce závislosť, ktorými sú konkrétne: i) skutočná potreba starostlivosti zo strany priameho predka (alebo potomka) a ii) vôľa mobilného občana Únie poskytovať takúto starostlivosť. *Pobytový preukaz* ani osvedčenie o registrácii nie sú z hľadiska práva na pobyt konštitutívne, keďže takéto dokumenty majú *len deklaratívnu* povahu. [20]

39. Napriek deklaratívnej povahe týchto dokumentov existuje, ako už bolo vysvetlené (pozri bod 27 vyššie), povinnosť, aby závislí príbuzní, ktorí sú ŠPTK, o pobytový preukaz požiadali. [21] Takýto pobytový preukaz je dôležitý na zabezpečenie právnej istoty, pokiaľ ide o existenciu práva na pobyt, a tým na uľahčenie výkonu tohto práva a integrácie rodinného príslušníka v hostiteľskom členskom štáte. [22] Okrem toho, ak je rodinný príslušník ŠPTK, ako je to v prejednávanej veci, pobytový preukaz tejto osobe uľahčuje voľný pohyb v rámci Európskej únie

13 Rozsudok z 18. júna 1987, Lebon (316/85, EU:C:1987:302, bod 22).

14 Rozsudok z 9. januára 2007, Jia (C-1/05, EU:C:2007:1, bod 35). Pozri tiež rozsudok zo 16. januára 2014, Reyes (C-423/12, EU:C:2014:16, bod 21).

15 Keď Súdny dvor potvrdil, že závislosť je výsledkom skutkovej situácie, vo veci Zhu a Chen vysvetlil, že táto situácia musí byť taká, že dotknutý rodinný príslušník závisí od mobilného občana Únie, a nie naopak. Z tohto dôvodu sa pani Chen, ŠPTK a matka občianky Únie, ktorá mala právo na pobyt v Spojenom kráľovstve, nemohla domáhať svojho práva na pobyt na základe právnych predpisov EÚ, ktoré boli medzičasom nahradené smernicou o občianstve, pretože nebola závislá od svojej dcéry, ale naopak, jej dcéra bola závislá od nej. Pozri rozsudok z 19. októbra 2004, Zhu a Chen (C-200/02, EU:C:2004:639), body 43 a 44.

16 Rozsudok z 9. januára 2007, Jia (C-1/05, EU:C:2007:1, bod 37).

17 V tejto súvislosti som vo svojich návrhoch vo veci Chief Appeals Officer navrhla, aby Súdny dvor prijal široký výklad koncepcie závislosti, ktorý by zahŕňal nielen materiálnu, ale aj citovú závislosť (C-488/21, EU:C:2023:115, bod 58). Súdny dvor sa vo svojom rozsudku v tejto veci touto záležitosťou nezaoberal. Domnievam sa preto, že táto záležitosť zostáva otvorená. Týmto rozdielom sa však teraz zaoberať nemusíme, keďže prejednávaná vec sa týka hmotnej starostlivosti.

18 Pozri napríklad rozsudok z 9. januára 2007, Jia (C-1/05, EU:C:2007:1, body 18, 19 alebo 37).

19 Rozsudok zo 16. januára 2014, Reyes (C-423/12, EU:C:2014:16, bod 15).

20 Pozri v tejto súvislosti rozsudok z 27. júna 2018, Diallo (C-246/17, EU:C:2018:499 body 48 a 49).

21 V článku 9 ods. 2 smernice o občianstve sa rodinným príslušníkom, ktorí nie sú občanmi EÚ, ukladá povinnosť podať žiadosť o pobytový preukaz, ktorá nesmie byť kratšia ako tri mesiace odo dňa príchodu do hostiteľskej krajiny, ale presnú lehotu môže stanoviť každý členský štát.

22 Pozri v tomto zmysle rozsudok z 27. júna 2018, Diallo (C-246/17, EU:C:2018:499, bod 66).

a návrat do hostiteľského členského štátu bez zbytočných administratívnych prekážok.[23] Nedodržanie povinnosti požiadať o pobytový preukaz však nemá za následok stratu práva na pobyt, pretože takýto preukaz nie je pre existenciu práva na pobyt konštitutívny.[24]

40. Z judikatúry teda vyplýva, že ak sa priamy predok mobilného občana Únie nachádza v takej skutkovej situácii, že skutočne potrebuje starostlivosť zo strany tohto mobilného občana Únie (alebo jeho manželského partnera či partnera), smernica o občianstve automaticky poskytuje priamemu predkovi právo na pobyt v hostiteľskom členskom štáte.

41. Vzhľadom na uvedené skutočnosti sa teraz budem venovať položeným otázkam.

B. Prvá otázka – geografia závislosti

42. Svojou prvou otázkou sa vnútroštátny súd pýta, či pri posudzovaní závislosti, ako to vyžaduje článok 2 bod 2 písm. d) smernice o občianstve, musia vnútroštátne orgány zohľadniť situáciu priameho predka mobilného občana Únie, ktorý sa už nachádza na území hostiteľského štátu.

43. Túto otázku možno chápať dvojako: i) ako otázku, či sa má žiadosť o pobytový preukaz takejto osoby vôbec posudzovať, alebo ii) ako otázku, či je pri posudzovaní žiadosti relevantné zaoberať sa len situáciou, ktorá existovala pred premiestnením žiadateľa do hostiteľského členského štátu. V oboch prípadoch táto otázka vyvoláva otázku geografickej polohy – je situácia žiadateľa v jeho krajine pôvodu rozhodujúca pre posúdenie závislosti?

44. Inými slovami, je na preukázanie jej závislosti, a teda na uznanie práva na pobyt na základe smernice o občianstve, potrebné, aby bola pani XXX závislá od domácnosti AL a N. E. K., keď ešte žila v krajine pôvodu?

1. Argumenty účastníkov konania na Súdnom dvore

45. Účastníci tohto konania predložili štyri rôzne návrhy, pokiaľ ide o faktory, ktoré by mali príslušné orgány posudzovať pri rozhodovaní o vydaní pobytového preukazu.

46. Podľa pani XXX a nemeckej vlády stačí preukázať, že potreba starostlivosti v Belgicku (hostiteľskom štáte) existuje v čase podania žiadosti o pobytový preukaz, ktoré v prejednávanej veci nastalo v roku 2017.

47. Postoj belgickej vlády bol trochu nejasný. Táto vláda vysvetlila, že pani XXX musí preukázať, že je závislou osobou v čase, keď žiada o pobytový preukaz, čo bolo v prejednávanej veci v roku 2017, ale nebolo jasné, či musí preukázať, že je závislou osobou v Belgicku alebo vo svojej krajine pôvodu. Táto vláda na pojednávaní objasnila, že belgické orgány sa vôbec nezaoberajú situáciou v Belgicku, ale len situáciou pani XXX v jej krajine pôvodu. Takisto však tvrdila, že pani XXX nie je povinná predložiť listinné dôkazy o tom, že by v roku 2017 bola v krajine pôvodu závislou osobou, ak by sa tam vrátila žiť.

[23] Pozri v tomto zmysle odôvodnenie 8 smernice o občianstve.

[24] Nedodržanie lehoty stanovenej členským štátom na podanie žiadosti o pobytový preukaz môže podľa článku 9 ods. 3 smernice o občianstve viesť ku vzniku zodpovednosti dotknutého rodinného príslušníka a primeraným a nediskriminačným sankciám. Súdny dvor však potvrdil, že nepožiadanie o pobytový preukaz nemôže viesť k strate práva na pobyt. Pozri v tomto zmysle rozsudok z 25. júla 2002, MRAX (C-459/99, EU:C:2002:461, body 74 a 79).

48. Komisia a dánska vláda sa domnievajú, že závislosť musí existovať v krajine pôvodu v okamihu, keď priamy predok žiada o pripojenie k občanovi Únie a na tento účel prvýkrát vstupuje do Únie. Po rozsudku Súdneho dvora vo veci Chief Appeals Officer sa domnievajú, že závislosť musí existovať aj v okamihu, keď sa o pobytový preukaz žiada, ak je tento okamih časovo vzdialený od okamihu premiestnenia do hostiteľského členského štátu. Komisia navyše vysvetlila, že je to potrebné, aby sa zabránilo vydaniu preukazu, ktorý už nie je opodstatnený. [25]

49. Podľa názoru Komisie a dánskej vlády by sa orgány pri tomto druhom posúdení mali pýtať, či je predok závislou osobou v hostiteľskom členskom štáte, a nie či by bol závislou osobou v krajine pôvodu. Dánska vláda preto vysvetľuje, že v situácii, aká nastala v prejednávanej veci, by dánske orgány požadovali dva druhy dokladov, a to i) staršie doklady z rokov 2008, 2009, 2010, teda z obdobia pred príchodom, preukazujúce, že osoba bola v krajine pôvodu závislá, a ii) novšiu dokumentáciu, ktorá by dokazovala, že situácia závislosti naďalej existuje aj v hostiteľskom členskom štáte, t. j. v čase podania žiadosti.

50. A napokon podľa českej vlády by podmienka závislosti mohla byť splnená aj v štáte pôvodu, aj v hostiteľskom členskom štáte.

2. Posúdenie

51. Podľa môjho názoru potreba starostlivosti v krajine pôvodu nie je podmienkou závislosti v zmysle článku 2 bodu 2 písm. d) smernice o občianstve.

52. Znenie, kontext ani účel smernice o občianstve, ani judikatúra, ktorá sa na ňu vzťahuje, nevyžadujú, aby rodinný príslušník mobilného občana Únie bol pred pripojením k mobilnému občanovi Únie závislou osobou vo svojej krajine pôvodu alebo aby bol závislou osobou, keby sa vrátil.

53. Na existenciu práva na pobyt na základe závislosti, a teda na vydanie pobytového preukazu, stačí, aby bol priamy predok závislý od mobilného občana Únie v čase podania žiadosti o tento preukaz. Miesto, kde takáto závislosť vzniká, je irelevantné.

a) Smernica o občianstve nespája existenciu práva na pobyt so žiadnou geografickou podmienkou

54. Pokiaľ ide o požiadavku existencie závislosti v krajine pôvodu, súhlasím s pani XXX, že smernica o občianstve takúto požiadavku neobsahuje.

1) Znenie, kontext a legislatívna história

55. Ak začneme znením smernice o občianstve, článok 2 bod 2 písm. d), na rozdiel od článku 3 ods. 2 písm. a), [26] neodkazuje na krajinu, z ktorej rodinný príslušník prišiel. Toto ustanovenie vyžaduje len existenciu závislosti, bez akéhokoľvek odkazu na to, kde musí existovať.

[25] Možno dodať, že Súdny dvor v rozsudku z 27. júna 2018, Diallo (C-246/17, EU:C:2018:499, body 50 a 55), konštatoval, že členské štáty nemôžu vydať pobytový preukaz na základe smernice o občianstve, ak nie sú uspokojené dôkazom o závislosti. Môžu však uznať právo na pobyt a potvrdiť ho vhodnými prostriedkami len na základe vnútroštátneho práva, a to aj v prípade, že neexistuje dôkaz o závislosti.

[26] Článok 3 ods. 2 smernice o občianstve sa týka iných rodinných príslušníkov než tých, ktorí sú vymenovaní v jej článku 2 ods. 2, ktorým musia členské štáty uľahčiť vstup a pobyt, ale takéto práva nevznikajú priamo na základe uvedenej smernice.

56. Ak sa článok 2 bod 2 písm. d) zasadí do širšieho kontextu smernice o občianstve, v jej článku 10 ods. 2 písm. d), ktorý sa týka vydania pobytového preukazu, sa vo všeobecnosti vyžaduje, aby priamy predok predložil dokumentačné dôkazy preukazujúce splnenie podmienok článku 2 bodu 2 písm. d). Neuvádza sa v ňom, že takýto dôkaz musí pochádzať z krajiny pôvodu predka. [27]

57. Legislatívnu históriu možno tiež vykladať tak, že sa nepredpokladá geografická požiadavka. Zatiaľ čo v smernici 68/360/EHS [28] sa skutočne vyžadoval dokumentačný dôkaz z krajiny pôvodu, táto smernica bola zrušená a nahradená smernicou o občianstve, ktorá už takýto odkaz v súvislosti s priamymi predkami neobsahuje.

2) Judikatúra

58. Argumenty účastníkov konania týkajúce sa miesta, v ktorom musí závislosť existovať, sa takisto sústredili na jeden bod rozsudku vo veci Jia, ktorý interpretovali odlišne. V bode 37 uvedeného rozsudku Súdny dvor uvádza: „nutnosť hmotnej podpory musí existovať v štáte pôvodu alebo pochádzať od priamych predkov v čase, keď žiadajú o začlenenie sa do domácnosti zmieneného štátneho príslušníka Spoločenstva“. K rovnakému záveru dospel Súdny dvor v rozsudkoch vo veciach Rahman [29] a Reyes [30].

59. Túto vetu možno čítať tak, že závislosť musela existovať v krajine pôvodu. Prípadne by ju bolo možné chápať tak, že sa podľa nej skúma závislosť v čase podania žiadosti, čo sa v kontexte vecí Jia, Reyes a Rahman (takmer) zhodovalo so situáciou dotknutých predkov v ich krajinách pôvodu.

60. Všetci účastníci konania, s výnimkou pani XXX a nemeckej vlády, vykladali bod 37 rozsudku vo veci Jia v tom zmysle, že závislosť musí existovať v krajine pôvodu ešte predtým, ako sa rodinný príslušník pripojí k mobilnému občanovi Únie.

61. Pani XXX naopak tvrdila, že ak sa výrok z rozsudku vo veci Jia a ďalších rozsudkoch, ktoré sú podobne naformulované, vykladá v kontexte okolností týchto vecí, vyššie uvedený záver nepodporuje.

62. Súhlasím s týmto druhým výkladom, že bod 37 rozsudku vo veci Jia nepodporuje záver, podľa ktorého požiadavka, aby potreba starostlivosti existovala v krajine pôvodu, je podmienkou zakotvenou v článku 2 bode 2 písm. d) a článku 7 ods. 2 smernice o občianstve.

63. Tento citát z rozsudku vo veci Jia, ktorý bol zopakovaný vo veciach Rahman a Reyes (pozri bod 58 vyššie), je skutočne nutné vnímať v kontexte týchto vecí a otázok, na ktoré Súdny dvor poskytoval odpovede. Vo veciach Jia a Reyes požiadali rodinní príslušníci o pobytový preukaz rýchlo po vstupe na územie hostiteľského štátu (pozri bod 59 vyššie). Vo veci Rahman rodinní príslušníci požiadali o povolenie na pobyt ešte predtým, než sa z krajiny pôvodu do Spojeného kráľovstva presťahovali. Preto bol odkaz na krajinu pôvodu v týchto veciach odôvodnený skutočnosťou, že orgány rozhodujúce o vydaní pobytového preukazu mohli na posúdenie toho, či boli dotknuté osoby závislé od mobilného občana Únie, skúmať len obdobie predchádzajúce

[27] Článok 10 ods. 2 písm. e) smernice o občianstve naopak odkazuje na doklady vydané príslušným orgánom v krajine pôvodu vo vzťahu k ostatným rodinným príslušníkom z článku 3 ods. 2 tejto smernice.

[28] Smernica Rady z 15. októbra 1968 o odstránení prekážok pohybu a pobytu pracovníkov členských štátov a ich rodín v rámci spoločenstva (Ú. v. ES L 257, 1968(II), s. 485; Mim. vyd. 05/001, s. 27).

[29] Rozsudok z 5. septembra 2012, Rahman a i. (C-83/11, EU:C:2012:519, bod 33).

[30] Rozsudok zo 16. januára 2014, Reyes (C-423/12, EU:C:2014:16, bod 30).

premiestneniu do hostiteľského členského štátu. V prejednávanej veci však existuje šesťročný odstup medzi okamihom vstupu do Belgicka a okamihom posudzovania žiadosti o pobytový preukaz. Citát z rozsudku vo veci Jia preto nemožno mechanicky preniesť na okolnosti tejto prejednávanej veci.

64. Okrem toho, ako tiež zdôraznila pani XXX, bod 37 rozsudku vo veci Jia treba chápať v súvislosti s konkrétnou otázkou, na ktorú Súdny dvor odpovedal v uvedenom prejudiciálnom konaní. V tej veci sa vnútroštátny súd pýtal, či koncepcia závislosti znamená, že rodinný príslušník nemôže vo svojej krajine pôvodu dosiahnuť ani najnižšiu prijateľnú životnú úroveň.[31] Súdny dvor teda dostal otázku o štandarde nevyhnutnosti starostlivosti, ktorý zakladá existenciu závislosti, a nie o tom, kde má nevyhnutnosť starostlivosti existovať.

65. Už vo veci Chief Appeals Officer Súdny dvor potvrdil, že zistenia vo veciach Jia a Reyes treba chápať v ich vlastnom kontexte a nemožno ich automaticky použiť na zodpovedanie otázky položenej v uvedenej veci. V tej veci Súdny dvor vysvetlil, že vo veci Reyes bol vyzvaný, aby posúdil podmienky, ktoré musia byť splnené v čase, keď dotknutá osoba žiada o odvodené právo na pobyt v hostiteľskom členskom štáte, a nie podmienky, ktoré musí táto osoba splniť, aby si toto právo zachovala.[32]

66. V prejednávanej veci je tiež Súdny dvor vyzvaný, aby objasnil inú otázku, než aká bola predložená v predchádzajúcich veciach. V prejednávanej veci ide o to, či je situácia závislej osoby v krajine pôvodu dôležitá na posúdenie závislosti, keď na rozdiel od situácie vo veciach Jia a Reyes uplynulo medzi premiestnením z krajiny pôvodu a žiadosťou o pobytový preukaz veľa času.

67. Predchádzajúce veci na takúto otázku neodpovedali, a preto ich nemožno mechanicky použiť na vyriešenie tejto otázky.

3) Význam rozsudku vo veci Chief Appeals Officer

68. Výklad rozsudku vo veci Chief Appeals Officer, ktorý poskytli niektorí z účastníkov konania v tejto veci, naznačuje, že koncepcia závislosti má okrem geografického aj časový rozmer. Podľa tohto výkladu musí závislosť skutočne vzniknúť v krajine pôvodu, ale potom musí byť zachovaná aj v hostiteľskom členskom štáte. Ak teda medzi okamihom premiestnenia a okamihom podania žiadosti o pobytový preukaz uplynulo dlhé obdobie, na posúdenie závislosti sú relevantné dve miesta – krajina pôvodu (v minulosti) a hostiteľský členský štát (v súčasnosti).

69. Ja však takto závery Súdneho dvora vo veci Chief Appeals Officer nechápem.

70. V odpovedi na jednu z otázok v danej veci Súdny dvor uviedol, že podľa smernice o občianstve si priamy predok zachováva právo na pobyt dovtedy, kým je závislý, a že toto právo môže stratiť, ak závislosť už neexistuje.[33] Súdny dvor nenaznačil, že závislosť musela začať v okamihu, keď sa rodinný príslušník ešte stále nachádzal v krajine pôvodu. V tej veci nebol Súdny dvor vyzvaný, aby rozhodol o tom, kde musí závislosť vzniknúť. Podstata veci spočívala skôr v tom, že závislosť

[31] V tejto súvislosti pozri otázku 2a, ako je uvedená v bode 24 rozsudku z 9. januára 2007, Jia (C-1/05, EU:C:2007:1).

[32] Pozri rozsudok z 21. decembra 2023, Chief Appeals Officer a i. (C-488/21, EU:C:2023:1013, bod 58).

[33] Pozri v tomto zmysle rozsudok z 21. decembra 2023, Chief Appeals Officer a i. (C-488/21, EU:C:2023:1013, body 60 a 61). Závislosť môže zaniknúť, ak sa v prípade predka potreba starostlivosti zo strany rodinných príslušníkov vytratí alebo ak rodinní príslušníci, ktorí sú mobilnými občanmi Únie, prestanú potrebnú podporu poskytovať.

musí existovať v okamihu, keď predok podáva žiadosť o sociálny príspevok. Súdny dvor nerozhodol, kde sa musí závislosť začať, ale len vysvetlil, že nemožno dospieť k záveru, že závislosť existuje len preto, že existovala v určitom skoršom čase.

71. V dôsledku toho Súdny dvor v rozsudku vo veci Chief appeals Officer neuviedol, že závislosť musí vzniknúť v krajine pôvodu, ale len potvrdzuje, že musí existovať v okamihu, keď závislý rodinný príslušník žiada o určité právo na základe svojho práva na pobyt v hostiteľskom členskom štáte.

4) Účel smernice o občianstve

72. Z úvodných odôvodnení smernice o občianstve vyplýva, že právo na zlúčenie rodiny, ktoré táto smernica umožňuje, je chrániť občanov Únie, nie štátnych príslušníkov tretích krajín.

73. Právo všetkých občanov Únie slobodne sa pohybovať a zdržiavať sa na území členských štátov chránené touto smernicou sa podľa jej odôvodnenia 5 má vykonávať za objektívnych podmienok slobody a dôstojnosti.

74. Súdny dvor uznal,[34] že dodržiavanie práva na rodinný život, ako ho zaručuje článok 7 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „Charta“) a článok 8 Európskeho dohovoru o ľudských právach (ďalej len „EDĽP“), je jednou z podmienok, ktoré umožňujú požívať občianske práva v podmienkach dôstojnosti.

75. S cieľom zaručiť právo na rodinný život sa preto rodinným príslušníkom vo vzostupnom rade[35] priznávajú práva, aj keď len odvodené, na vstup a pobyt na území Únie v rozsahu, v akom je to potrebné na zabránenie vzniku prekážok pohybu občanov Únie.

76. Právne predpisy majú zriedka len jeden cieľ. Smernica o občianstve nie je výnimkou. Nejde len o priznanie práv, ale aj o ich obmedzenie prostredníctvom stanovenia určitých podmienok ich výkonu.[36]

77. Ako uviedla dánska vláda, smernica o občianstve je výsledkom snahy o dosiahnutie rovnováhy medzi potrebou umožniť výkon práva na pobyt občanov Únie a ich rodinných príslušníkov a oprávneným záujmom hostiteľských členských štátov zabezpečiť, aby tieto osoby nepredstavovali zbytočnú (finančnú) záťaž.

78. Narušuje navrhovaný výklad, podľa ktorého právo na pobyt priameho predka nie je podmienené požiadavkou, aby potreba starostlivosti vznikla v krajine pôvodu pred premiestnením do hostiteľského členského štátu, túto rovnováhu dosiahnutú v legislatívnom procese EÚ?

79. Domnievam sa, že nie.

[34] Pozri v tejto súvislosti rozsudok z 25. júla 2002, MRAX (C-459/99, EU:C:2002:461, bod 53).

[35] V tejto súvislosti Európsky súd pre ľudské práva (ESĽP) rozhodol, že vzťah medzi dospelými osobami a ich rodičmi predstavuje rodinný život chránený podľa článku 8 EDĽP, a to aj v prípade, že dospelá osoba nežila so svojimi rodičmi alebo súrodencami, a vytvorila si samostatnú domácnosť a rodinu. V tejto súvislosti pozri rozsudok ESĽP, 18. februára 1991, Moustaquim v. Belgicko (CE:ECHR:1991:0218JUD001231386, body 35 a 45 – 46), a rozsudok ESĽP, 26. septembra 1997, El Boujaïdi v. Francúzsko (CE:ECHR:1997:0926JUD002561394, bod 33).

[36] Pozri článok 1 písm. a) smernice o občianstve, v ktorom sa uvádza, že táto smernica stanovuje podmienky, ktoré upravujú uplatňovanie práva voľného pohybu a pobytu v rámci územia členských štátov občanmi Únie a ich rodinných príslušníkov.

80. Je pravda, že pôvodný návrh tejto smernice, ktorý predložila Komisia, neobsahoval žiadne spresnenie priamych predkov, ktorí sa môžu pripojiť k občanovi Únie. Podmienka, že takáto osoba musí byť závislá, bola doplnená v priebehu legislatívneho postupu.[37] Aj keď, ako som vysvetlila na inom mieste,[38] dôvody takejto legislatívnej zmeny nie sú vyjadrené, zámer obmedziť počet predkov, ktorí sa môžu pripojiť k občanom Únie, je zrejmý.

81. Požiadavka, aby bol predok od občana Únie závislý, tento zámer rešpektuje. Vzhľadom na právo na rodinný život zaručené mobilným občanom Únie nie je opodstatnené toto právo ďalej obmedzovať požiadavkou, aby závislosť existovala už v krajine pôvodu.

82. Z hľadiska účelu smernice o občianstve a ako to vyjadrila nemecká vláda, je preto potrebné jednoducho preukázať, že existuje potreba starostlivosti a ochota túto starostlivosť poskytnúť. Ak sa toto preukáže, bez ohľadu na miesto, kde rodinný príslušník potrebuje starostlivosť mobilného občana Únie, vzniká automaticky odvodené právo na pobyt na základe smernice o občianstve.

b) Smernica o občianstve nespája existenciu práva na pobyt s okamihom vstupu do hostiteľského členského štátu

83. Podľa môjho názoru smernica o občianstve nepodmieňuje odvodené právo na pobyt závislého predka podmienkou, že táto osoba vstúpila do hostiteľskej krajiny s úmyslom pripojiť sa k mobilnému občanovi Únie ako od neho závislá osoba.[39]

84. Práva na vstup a pobyt upravujú rôzne ustanovenia smernice o občianstve, a to článok 5, resp. článok 7.

85. Článok 7 ods. 1 písm. d) smernice o občianstve priznáva rodinným príslušníkom právo na pobyt v hostiteľskom členskom štáte. Článok 7 však neodkazuje na článok 5, v ktorom sa upravuje právo na vstup. V dôsledku toho sa nevyžaduje získanie osobitného práva na vstup na účely pripojenia sa k mobilnému občanovi Únie, aby bolo možné získať právo na pobyt. Jedinou podmienkou na uplatnenie práva na pobyt na základe článku 7 ods. 2 smernice o občianstve je, aby dotknutá osoba bola rodinným príslušníkom v zmysle článku 2 bodu 2 tejto smernice, čo je koncepcia, ktorá zahŕňa závislých predkov mobilného občana Únie, ako sa uvádza v článku 7 ods. 1 písm. a) až c). V smernici o občianstve sa neuvádza žiadna požiadavka, aby táto osoba vstúpila na územie Únie z dôvodu, že je závislá od mobilného občana Únie.

86. Ak to zhrnieme, závislosť rodinného príslušníka mobilného občana Únie vo vzostupnom rade a s ňou spojené právo na pobyt vyžadujú len to, aby táto osoba potrebovala starostlivosť mobilného občana Únie, bez ohľadu na miesto, kde takáto potreba starostlivosti existuje. Závislosť nie je viazaná na žiadne konkrétne miesto v tom zmysle, že by potreba starostlivosti musela vzniknúť v krajine pôvodu pred premiestnením do hostiteľského členského štátu. Rovnako v smernici o občianstve nie je žiadna požiadavka, podľa ktorej by na získanie odvodeného práva na

[37] Proposal for a European Parliament and Council Directive on the right of citizens of the Union and their family members to move and reside freely within the territory of the Member States, [COM(2001) 257 final] (Ú. v. ES C 270 E, 2001, s. 150). Pre podrobnejší výklad pozri De SOMMER, M. Identifying Member States Interests. In: *Precedents and Judicial Politics in EU Immigration Law*. Cham: Palgrave Macmillan, 2019, (oddiel 5.2.2 „The Citizenship Directive"), s. 113; GUILD, E, PEERS, S., TOMKINS, J.: General Provisions. In: The EU *Citizenship Directive: A Commentary*, 2. vyd., Oxford: Oxford University Press, 2019, s. 42 – 46; NIC SHUIBHNE, N.: *EU Citizenship Law*. Oxford: Oxford University Press, 2023, s. 174 – 179.

[38] Pozri moje návrhy vo veci Chief Appeals Officer a i. (C-488/21, EU:C:2023:115, bod 55).

[39] Naznačenie spojitosti medzi vstupom a právom na pobyt by mohlo vysvetľovať, prečo sa vnútroštátny súd vo svojej prvej otázke pýtal, či vnútroštátne orgány vôbec majú posudzovať situáciu osoby, ktorá nevstúpila do hostiteľského členského štátu ako závislý rodinný príslušník, ale na základe iného dôvodu, napríklad turistického víza.

pobyt musel rodinný príslušník vstúpiť do hostiteľského členského štátu s úmyslom pripojiť sa k mobilnému občanovi Únie, ktorý mu poskytuje starostlivosť. Právo na pobyt závisí výlučne od existencie vzťahu závislosti a smernica o občianstve neukladá v súvislosti s tým žiadne ďalšie podmienky.

87. Z tohto dôvodu navrhujem, aby Súdny dvor na prvú otázku odpovedal takto: v rámci posudzovania koncepcie závislosti na účely článku 2 bodu 2 písm. d) smernice o občianstve sa má zohľadniť situácia priameho predka mobilného občana Únie, ktorý sa už nachádza na území štátu, v ktorom je usadený garant, s ktorým sa chce zlúčiť.

C. Druhá otázka – záležitosť nelegálneho pobytu

88. Ak sa má zohľadniť situácia žiadateľa, ktorý sa už nachádza v hostiteľskom členskom štáte, vnútroštátny súd sa pýta, či je relevantné, či sa tento žiadateľ nachádza na území tohto štátu legálne.

89. Z judikatúry vyplýva, že právo na pobyt priameho predka (alebo potomka) existuje ako automatický dôsledok vzťahu závislosti. Ak teda existuje skutočná potreba starostlivosti o predka zo strany mobilného občana Únie, automaticky existuje aj právo na pobyt vo vzťahu k tomuto predkovi.

90. Pobyt predka, ktorý je *závislou osobou*, v hostiteľskom členskom štáte preto nemôže byť nelegálny, keďže smernica o občianstve stanovuje právo na pobyt v takej situácii.

91. Okrem skutočnej potreby starostlivosti neexistuje žiadna ďalšia požiadavka ani požiadavka legálnosti predchádzajúceho pobytu, ktorá by podmieňovala existenciu práva na pobyt na základe článku 7 ods. 1 písm. d) alebo článku 7 ods. 2 smernice o občianstve. [40]

92. Na tomto mieste by som chcela takisto poznamenať, že pani XXX zrejme potrebovala starostlivosť zo strany domácnosti svojho syna a jeho partnerky od svojho príchodu do Belgicka a, s výhradou overenia vnútroštátnym súdom, aj predtým vo svojej krajine pôvodu. Skutočnosť, že v roku 2011 jej bolo zamietnuté povolenie na pobyt na základe vnútroštátneho práva, nemení nič na tom, že sa mohla odvolávať na svoju závislosť od tejto domácnosti na základe smernice o občianstve.

93. Okrem toho, keďže právo na pobyt na základe smernice o občianstve vzniká automaticky, ak existuje príslušná závislosť, a nezávisí od vydania pobytového preukazu, nie je relevantné, že orgány verejnej moci v roku 2015 odmietli takýto preukaz vydať a prijali príkaz, aby pani XXX opustila Belgicko. Keďže závislosť je skutkový stav, zdá sa, že pani XXX mala právo na pobyt od okamihu svojho príchodu do Belgicka.

[40] Pozri v tomto zmysle rozsudok z 25. júla 2008, Metock a i. (C-127/08, EU:C:2008:449, body 50 až 51). Uvedená vec sa týkala skupiny ŠPTK a súčasne manželských partnerov mobilných občanov Únie s pobytom v Írsku, ktorým bolo zamietnuté vydanie pobytových preukazov z dôvodu, že pred pripojením sa k občanom Únie v Írsku nemali legálny pobyt v inom členskom štáte EÚ, pričom táto podmienka vyplývala z vnútroštátneho práva. V uvedenom rozsudku Súdny dvor uviedol, že „definícia rodinných príslušníkov v článku 2 bode 2 smernice 2004/38 ich totiž nerozlišuje podľa toho, či sa už legálne zdržiavali v inom členskom štáte, alebo nie“ a že článok 7 ods. 2 smernice o občianstve priznáva rodinným príslušníkom právo na pobyt „bez odkazu na miesto alebo podmienky ich pobytu pred príchodom do uvedeného členského štátu“.

94. Takisto sa nezdá, že by existoval akýkoľvek dôvod domnievať sa, že by závislosť kedykoľvek až do dnešného dňa zanikla, čo vedie k záveru, že strávila viac než päť rokov ako osoba s legálnym pobytom na základe smernice o občianstve v Belgicku, a teda získala aj právo na trvalý pobyt.[41] To takisto znamená, že rozhodnutia o zamietnutí vydania pobytového preukazu a o nariadení jej vyhostenia z Belgicka sú nezákonné. Tieto skutočnosti však musí overiť vnútroštátny súd.

95. Navrhujem preto, aby Súdny dvor na druhú otázku odpovedal takto: priamy predok, ktorý je závislý od mobilného občana Únie v zmysle článku 2 bodu 2 smernice o občianstve, sa legálne nachádza na území hostiteľského členského štátu bez ohľadu na rozhodnutia prijaté podľa vnútroštátneho práva, ktoré uvádzajú niečo iné. Ak sa žiadateľ predtým, ako sa stal závislým, nachádzal podľa vnútroštátneho práva na území hostiteľského štátu nelegálne, nemá to následne vplyv na jeho práva založené na článku 7 ods. 1 písm. d) a článku 7 ods. 2 smernice o občianstve.

D. Tretia a štvrtá otázka – ako dokázať závislosť

96. Svojou treťou a štvrtou otázkou sa vnútroštátny súd snaží určiť, ako má priamy predok mobilného občana Únie preukázať svoju závislosť, aby získal pobytový preukaz.

97. Treťou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či priamy predok mobilného občana Únie, ktorý žiada o pobytový preukaz, môže preukázať skutočnosť svojej závislosti na základe dokumentačných dôkazov z obdobia pred jeho premiestnením do hostiteľského členského štátu, aj keď odvtedy uplynulo dlhé obdobie. Ak takéto dokumentačné dôkazy nie sú relevantné alebo dostatočné, vnútroštátny súd chce svojou štvrtou otázkou určiť, ako môže žiadateľ svoju závislosť preukázať.

98. Otázka, ako možno preukázať závislosť, závisí od toho, prečo sa táto závislosť vôbec musí preukázať.

99. V prejednávanej veci musí pani XXX preukázať svoju závislosť, aby jej bol vydaný pobytový preukaz.

100. Účelom pobytového preukazu je deklarovať, že od okamihu jeho vydania má rodinný príslušník právo na pobyt na základe článku 7 smernice o občianstve. V tomto zmysle sa mi zdá, že jedinou relevantnou otázkou je, či závislosť existuje na mieste a v okamihu, keď sa o preukaz žiada.

101. Situácia by bola iná, ak by potvrdenie o pobyte malo iný účel, napríklad na potvrdenie, že závislosť vznikla v určitom okamihu a stále existuje v čase vydania potvrdenia. To môže byť dôležité pre získanie štatútu trvalého pobytu, keďže tento štatút závisí od nepretržitého legálneho pobytu počas obdobia piatich rokov. V takejto situácii je dôležitý moment vzniku závislosti, ktorý môže byť v minulosti, aj aktuálny stav.

102. Z návrhu na začatie prejudiciálneho konania sa zdá, že pani XXX v skutočnosti požiadala o pobytový preukaz až v okamihu podania (tretej) takejto žiadosti, teda v roku 2017.

103. Podľa môjho názoru, ak sa teda v prejednávanej veci pobytový preukaz skutočne vyžaduje len ako potvrdenie, že právo na pobyt existuje *v okamihu* podania tejto žiadosti a bude naďalej existovať v budúcnosti, pokiaľ nebude zrušené, nie je dôvod žiadať o predloženie dokladu

[41] Pozri článok 16 smernice o občianstve.

o závislosti pani XXX v krajine pôvodu, potom stačí, ak preukáže, že potrebuje starostlivosť a že partnerka jej syna je ochotná poskytovať takúto starostlivosť v Belgicku v okamihu, keď podáva žiadosť o pobytový preukaz.

104. V tejto súvislosti sa pani XXX nemôže spoliehať na dôkazy z roku 2011, ale musí preukázať svoju závislosť pomocou súčasných dôkazov, ktoré svedčia o jej potrebe starostlivosti v roku 2017.

105. Dôkaz o závislosti v čase podania žiadosti o pobytový preukaz možno predložiť akýmkoľvek vhodným spôsobom,[42] v závislosti od individuálnej situácie daného rodinného príslušníka. Ak sa o pobytový preukaz žiada krátko po príchode rodinného príslušníka do hostiteľského členského štátu, môže mať význam, ale nie je nevyhnutný, doklad potvrdzujúci, že rodinný príslušník už dostával platby od mobilného občana Únie na svoj účet v krajine pôvodu. Ak sa však rodinný príslušník už nachádza v hostiteľskom členskom štáte, dôkaz o tom, že žije s mobilným občanom Únie alebo že tento občan platí za jeho ubytovanie, stravu alebo iné základné potreby v hostiteľskom členskom štáte, môže byť relevantný na preukázanie materiálnej závislosti. Môže byť skutočne potrebné vyžiadať si niektoré dokumentačné dôkazy (napríklad dôkaz, že rodinný príslušník nemá iný zdroj príjmov z predchádzajúceho zamestnania alebo z majetku) z krajiny pôvodu, ak nie je nemožné takéto dokumenty získať. Toto však slúži na preukázanie toho, že rodinný príslušník nie je schopný sa sám živiť v okamihu, keď podáva žiadosť o pobytový preukaz, a v mieste, z ktorého bola táto žiadosť podaná, a nie toho, že bol alebo by bol v takejto situácii v jeho krajine pôvodu.

106. Ak závislý rodinný príslušník potrebuje rozhodnutie potvrdzujúce jeho pretrvávajúcu závislosť, čo by sa mohlo vyžadovať pri žiadosti o trvalý pobyt, môže byť potrebné preukázať, že závislosť existovala aj v minulosti, a to aj v krajine pôvodu. V takomto prípade sa dôkaz o závislosti v krajine pôvodu pred presťahovaním do hostiteľského členského štátu môže zakladať na starých dokumentačných dôkazoch. Nie je dôvod vyžadovať nové doklady o tom, že pani XXX bola vo svojej krajine pôvodu závislá už predtým, než sa pripojila ku svojej rodine v Belgicku, ak takéto doklady už boli rozhodujúcemu orgánu predložené.

107. Navrhujem preto, aby Súdny dvor na tretiu otázku odpovedal takto: priamy predok mobilného občana Únie sa nemôže odvolávať na dokumenty vydané niekoľko rokov pred podaním žiadosti o pobytový preukaz, aby preukázal svoju závislosť od mobilného občana Únie. Takýto predok musí preukázať svoju závislosť v hostiteľskom členskom štáte v čase podania žiadosti o pobytový preukaz.

108. V odpovedi na štvrtú otázku navrhujem, aby Súdny dvor odpovedal, že takýto dôkaz možno predložiť akýmkoľvek vhodným spôsobom, ktorý môže preukázať, že dotknutý priamy predok v čase podania žiadosti o povolenie na pobyt skutočne potrebuje starostlivosť mobilného občana Únie v hostiteľskom členskom štáte. Takýto dôkaz si môže vyžadovať nové dokumenty z krajiny pôvodu preukazujúce absenciu alebo nedostatok vlastných zdrojov z predchádzajúcich pracovných vzťahov alebo majetku. Tieto dokumenty slúžia na preukázanie potreby starostlivosti v čase podania žiadosti v hostiteľskom členskom štáte, a nie potreby starostlivosti v krajine pôvodu.

[42] Pozri v tomto zmysle rozsudok Jia.

IV. Záver

109. Vzhľadom na vyššie uvedené Súdnemu dvoru navrhujem, aby na prejudiciálne otázky, ktoré položila Conseil d'État (Štátna rada), odpovedal takto:

1. Pri skúmaní existencie závislosti v zmysle článku 2 bodu 2 písm. d) smernice Európskeho parlamentu a Rady 2004/38/ES z 29. apríla 2004 o práve občanov Únie a ich rodinných príslušníkov voľne sa pohybovať a zdržiavať sa v rámci územia členských štátov by vnútroštátne orgány mali zohľadniť situáciu priameho predka mobilného občana Únie, ktorý sa už nachádza na území štátu, v ktorom je usadený garant, s ktorým sa chce zlúčiť.

2. Priamy predok, ktorý je závislý od mobilného občana Únie v zmysle článku 2 bodu 2 smernice 2004/38, sa legálne nachádza na území hostiteľského členského štátu bez ohľadu na rozhodnutia prijaté podľa vnútroštátneho práva, ktoré uvádzajú niečo iné. Ak sa žiadateľ predtým, ako sa stal závislým, nachádzal podľa vnútroštátneho práva na území hostiteľského členského štátu nelegálne, nemá to následne vplyv na jeho práva založené na článku 7 ods. 1 písm. d) a článku 7 ods. 2 smernice 2004/38.

3. Priamy predok mobilného občana Únie sa nemôže odvolávať na dokumenty vydané niekoľko rokov pred podaním žiadosti o pobytový preukaz, aby preukázal svoju závislosť od mobilného občana Únie. Takýto predok musí preukázať svoju závislosť v hostiteľskom členskom štáte v čase podania žiadosti o pobytový preukaz.

4. Dôkaz o závislosti možno predložiť akýmkoľvek vhodným spôsobom, ktorý môže preukázať, že dotknutý priamy predok v čase podania žiadosti o povolenie na pobyt skutočne potrebuje starostlivosť mobilného občana Únie v hostiteľskom členskom štáte. Takýto dôkaz si môže vyžadovať nové dokumenty z krajiny pôvodu preukazujúce absenciu alebo nedostatok vlastných zdrojov z predchádzajúcich pracovných vzťahov alebo majetku. Tieto dokumenty slúžia na preukázanie potreby starostlivosti v čase podania žiadosti v hostiteľskom členskom štáte, a nie potreby starostlivosti v krajine pôvodu.